

Ihmisoikeuksien suojeleminen ja edistäminen

Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia, jakamattomia ja luovuttamattomia. Ne ovat tärkeä osa sitä, mikä tekee yhteiskunnastamme sivilisaation. Mutta ihmisoikeuksiin kohdistuu jatkuvasti painetta. Kansalaisyhteiskunnallisia ja poliittisia oikeuksia heikennetään turvallisuushilla ja rajoittavalla politiikalla, jolla uskotellaan vastattavan noihin uhkiin. Toisten kulttuurien otaksuttavasti erilaista näkemystä ihmisoikeuksista käytetään usein väärin viemään ihmisoikeuksilta niiden merkitys. Monia sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia ei ole edes pantu täytäntöön.

Osa "eurooppalaista unelmaa" on tehdä Euroopan unionista sivilisaation johtotähti maailmassa, roolimalli ihmisoikeuksien kunnioittamisessa. Se edellyttää merkittäviä valvontamekanismeja EU:ssa sekä ulkopoliittikkaa, jolla edistetään johdonmukaisesti ihmisoikeuksia EU:n rajojen ulkopuolella.

Institutionaalisten puitteiden parantaminen

EU:lla ei ole vielä oikeushenkilön asemaa. Siten se ei ole vielä allekirjoittanut ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyä eurooppalaista yleissopimusta (ECHR). Lissabonin sopimuksessa kuitenkin säädetään kahdesta tärkeästä askelesta. Sillä tehdään perusoikeuskirjasta sitova – myös yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa – ja sallitaan EU:n liittyä ECHR:ään. Kaikki jäsenvaltiot ovat lisäksi yleissopimuksen osapuolia. Nykyisen EU:sta tehdyn sopimuksen 6 ja 7 artiklalla EU sitoutuu kunnioittamaan oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja perusvapauksia ECHR:n mukaisesti. EU on laatinut ECHR:n täydentämiseksi perusoikeuskirjan.

EU:sta tehdyssä sopimuksessa todetaan, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen eivät ole EU:n alueelle rajoitettu tavoite vaan myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) tärkeä tavoite.

Lissabonin sopimuksella myös laajennetaan Luxemburgissa sijaitsevan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toiminta-alaa. Useimmissa tapauksissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin käsittelee ihmisoikeusasioita, kun kansalliset tuomarit pyytävät selvennystä EU:n lainsäädännöstä. Tuomioistuimen tuomiot ovat sitoneet EU:ta lujemmin ECHR:n kaltaisiin ihmisoikeusnormeihin. Vihreiden mielestä YUTP:n pitäisi myös tulevaisuudessa kuulua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiovaltaan, jolloin niillä, joiden ihmisoikeuksia on loukattu EU:n politiikalla, olisi mahdollisuus oikeussuojaan.

Euroopan komissio valvoo, että jäsenvaltiot panevat EU:n lainsäädännön täytäntöön. Se ei kuitenkaan osoita tarpeeksi resursseja sen varmistamiseksi, että kaikki rikkomukset käsitellään nopeasti ja tyydyttävästi. Jäsenvaltiot vastustavat koko ajan enemmän komission puuttumista. Vihreät kehottavat seuraavaa komissiota vahvistamaan sitoutumisensa ihmisoikeuksiin ja nimittämään ihmisoikeuksista vastaavan komission jäsenen seuraavaan Euroopan komissioon.

Vuodesta 2007 alkaen EU:ssa on ollut perusoikeusvirasto (FRA). Se laatii kerran vuodessa raportin perusoikeuksien tilanteesta Euroopassa. Kaikkia aloja ei kuitenkaan käsitellä. Vihreät haluavat, että FRA:n toimeksiantoa laajennetaan, jotta sille voidaan antaa toimivalta valvoa EU:n kaikkia lainsäädäntöehdotuksia ja arvioida jäsenvaltioiden tilannetta sekä niiden politiikkaa ja toimia. Vaikka FRA:n ensisijainen tehtävä on itse EU:n sisällä, sen pitäisi myös valvoa ulkopoliittikkaa. FRA:n pitäisi myös pystyä avustamaan kaikkia EU:n toimielimiä kolmansien maiden ihmisoikeustilanteen arvioimisessa, mukaan luettuna ihmisoikeuslausekkeiden tehokkuus sopimuksissa, joita EU tekee kyseisten maiden kanssa.

Vihreät ehdottavat lisäksi, että kaikkien neuvoston puheenjohtajavaltioiden pitäisi järjestää yleisölle avoin ihmisoikeusfoorumi, jossa kansalaisyhteiskunta ja EU:n toimielimet voisivat käydä perusteellisia keskusteluja jäsenvaltioihin ja koko EU:hun vaikuttavista ihmisoikeusasioista.

Johdettu oikeus

EU:n sitoutuminen ihmisoikeuksiin näkyy myös konkreettisissa asetuksissa. Syrjinnän vastaiset direktiivit toimivat maailmanlaajuisena esimerkkinä. Rodusta ja etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua koskevassa direktiivissä säädetään, että jäsenvaltioiden pitäisi kieltää syrjintä sekä työmarkkinoilla että tavaroiden ja palvelujen markkinoilla. Sukupuoleen perustuvaa syrjintää on torjuttu yhteisön lainsäädännöllä yli 30 vuotta. Työmarkkinoille on säädetty iästä, vammasta, uskonnosta, vakaumuksesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta. Tällä hetkellä käsiteltävänä olevalla direktiiviluonnoksella tästä säädettäisiin myös muille aloille.

Henkilötietojen suojelusta annetulla direktiivillä asetetaan merkittävät rajat hallitusten jatkuvasti kasvavalle halulle loukata ihmisten yksityisyyttä. Sen soveltamisalaa pitäisi laajentaa sisällyttämään oikeus- ja sisäasiat.

EU on kuitenkin myös tuottanut lainsäädäntöä, joka näyttää rajoittavan kansainvälisillä yleissopimuksilla vahvistettuja oikeuksia. Esimerkiksi perheenyhdistämisdirektiivin nojalla jäsenvaltiot voivat vaatia, että yli 12-vuotiaiden lasten on läpäistävä kotouttamistesti, ennen kuin he voivat muuttaa vanhempiensa luokse.

Osallistuessaan yhteisön lainsäädännön laatimiseen vihreät huomauttavat aina EU:n kansainvälisistä velvollisuuksista. He ovat valmiita ryhtymään kaikki tarvittaviin lainmukaisiin toimenpiteisiin kyseenalaistaakseen päätökset, jotka saattaisivat loukata ihmisoikeuksia.

Euroopan neuvosto

Ihmiset, jotka katsovat, että heidän ECHR:llä vahvistettuja oikeuksiaan loukataan, voivat turvautua yleissopimukseen ja viedä asian kansallisen tuomarin käsiteltäväksi. Mikäli tämä ei riitä ja mikäli kaikki mahdolliset kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, he voivat jättää valituksen valtiota vastaan Strasbourgissa sijaitsevaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Menettelyn pituus kuitenkin heikentää ihmisoikeuksien suojelun tehokkuutta. Vihreät pitävät erittäin tärkeänä, että jäsenvaltiot osoittavat tarvittavat varat nopeuttaakseen menettelyjä ja että Venäjää painostetaan luopumaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uudistamisen vastustamisesta.

Euroopan neuvoston parlamentaarisella yleiskokouksella on myös pitkät perinteet ihmisoikeuksien valvonnassa. EU:n toimielinten pitäisi nojata tuohon kokemukseen, perustaa valvontamekanismit ja käyttää Euroopan neuvoston kehittämiä normeja.

Etyj

EU:n pitäisi lisätä tukeaan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ihmisoikeustoimille. Tämä koskee erityisesti vähemmistövaltuutettua ja demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimistoa, joita Venäjä arvostelee ankarasti ja joiden työn se vaarantaa.

Yhdistyneet Kansakunnat

EU:n pitäisi tehdä yhteistyösopimukset sellaisten kansainvälisten elinten ja järjestöjen kanssa, jotka vastaavat ihmisoikeuksien suojelusta, ja erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusasiain päävaltuutetun viraston ja muiden sellaisten YK:n elinten kanssa, joilla on keskeinen asema ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen täytäntöönpanossa.

EU:n pitäisi myös tehdä puitesopimus YK:n ihmisoikeusneuvoston kanssa vauhdittaakseen YK:n yleissopimusten ratifiointia ja täytäntöönpanoa EU:n jäsenvaltioissa. Vihreät kehottavat tässä yhteydessä ratifioimaan kansainvälisen yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista ja tahdonvastaisia katoamisia koskevan yleissopimuksen. Samassa hengessä vihreät pitävät valitettavana sitä, että tähän mennessä vasta yhdeksän EU:n jäsenvaltiota¹ on ratifioinut kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, jossa vaaditaan riippumattomien ja kansallisten valvontamekanismien perustamista pidätyskeskuksia varten. Tämän pöytäkirjan ratifiointi kaikissa jäsenvaltioissa antaisi enemmän uskottavuutta kidutuksen vastaiselle EU:n ulkopoliitikalle.

Ihmisoikeusneuvostolla on olennainen asema koko YK:n rakenteessa. Sen yleistä kausittaista arviointia koskevalla mekanismilla voidaan parantaa ihmisoikeuksia koskevien sitoumusten ja käytäntöjen valvonnan yleismaailmallisuutta soveltamalla kaikkiin YK:n jäsenvaltioihin yhdenvertaista valvontaa. EU:n toimielinten pitäisi järjestelmällisesti ottaa huomioon YK:n arvioinnin aikana annetut maakohtaiset arvioinnit joko kolmannen maan kanssa käydyn poliittisen vuoropuhelun puitteissa tai laadittaessa mittapuita, jotka maan on saavutettava vastineeksi kaupalle ja avulle.

Ihmisoikeuksien perusteellisempi tarkastelu

Kansalaisyhteiskunnat

Julkisessa keskustelussa asetetaan usein ihmisoikeudet ja turvallisuus vastakkain. Vihreiden mielestä tällainen vastakkainasettelu on virheellistä. Ihmisoikeudet ovat turvallisuutemme tärkein tausta. Kaikki ne, jotka luopuvat ihmisoikeusnormeista terrorismin ja rikollisuuden torjunnassa, ovat jo hävinneet, koska juuri ihmisoikeudet tekevät meistä vahvempia erityisesti kriisin aikana.

Terrorismin vastaisessa sodassa hallitukset ovat yrittäneet laillistaa ihmisoikeusloukkaukset pitämällä niitä osana terrorismin torjuntaa. Bushin hallinto jopa salli kidutuksen kuulustelumenetelmänä. Ihmisoikeuksia poljettiin ja poljetaan edelleen Abu Ghraibissa,

¹ Tšekin tasavalta, Tanska, Viro, Malta, Puola, Slovenia, Espanja, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta.

Bagramissa ja Guantánamossa. Me vihreät vastustamme tätä päättäväisesti. Ihmisoikeuksiin sitoutunut yhteisö ei voi vaihtaa perustavimmanlaatuisia yksilönvapauksia – valheelliseen – turvallisuudentunteeseen. Se menettää lopulta molemmat. Ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion edistäminen on pitkällä aikavälillä vakauden ja rauhan kestävin perusta. Pidämme myönteisenä Barack Obaman päätöstä sulkea Guantánamo. EU:n on toimittava aktiivisesti löytääkseen ratkaisun niiden syyttömien vankien osalta, jotka Yhdysvallat aikoo vapauttaa mutta jotka eivät voi palata kotimaahansa, koska he saattavat joutua siellä kidutetuiksi, tai koska heistä on tullut valtiottomia. EU:n jäsenvaltioiden pitäisi harkita kyseisten henkilöiden vastaanottamista EU:hun.

Jos EU haluaa olla uskottava maailmanlaajuinen toimija ihmisoikeuksissa, se ei voi sulkea silmiään ihmisoikeusloukkauksilta omalla alueellaan. Kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen 1 artiklassa määritellyn kidutuksen kieltäminen on ehdoton, eikä siihen sallita mitään poikkeuksia sotatilan tai sodanuhan, sisäisen poliittisen epävakauden tai muun yleisen hätätilan aikana. Siksi on olennaista, että EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot panisivat täytäntöön suositukset, jotka on annettu Euroopan parlamentin vuonna 2007 antamassa päätöslauselmassa Euroopan maiden alueen epäillyistä käytöstä CIA:n vankikuljetuksiin ja laittomaan vankien säilyttämiseen. Vain tutkimalla tarkemmin jäsenvaltioiden asemaa erikoista luovutusta koskevissa laittomissa käytännöissä, voimme varmistaa, että EU ja sen jäsenvaltiot eivät enää koskaan osallistu samanlaisiin ihmisoikeuksien rikkomuksiin.

Meidän tehtävänäme turvallisuuspolitiikasta käytävässä keskustelussa on olla maltilliseen lähestymistapaan kehottava ääni, vapauden valvoja ja oikeusjärjestyksen takaaja. Jatkamme poliittisten vastustajiemme muistuttamista siitä, että kansainvälisillä sopimuksilla asetetaan tiukat kriteerit kaikille kansalaisoikeuksia, kuten oikeutta yksityisyyteen, rajoitettaville toimenpiteille. Ne on todistettava laillisiksi, oikeasuhteisiksi ja välttämättömiksi; hyväksikäytön välttämiseksi on ryhdyttävä toimiin. Viime vuosien alistavimmat toimenpiteet sekä kansallisella tasolla että EU:n tasolla eivät läpäise tätä laillisuustestiä. Siksi ne ovat ihmisoikeusloukkauksia.

Ilmaisunvapaus on demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi. Tämä oikeus suojelee myös mielipiteitä, jotka järkyttävät, häiritsevät tai loukkaavat, kunhan ne eivät taivuta väkivaltaan tai vihaan. Ilmaisunvapautteen on kuitenkin kohdistunut paineita monilta tahoilta. Vihreät jatkavat ilmaisunvapauden heikentämiseen pyrkivien toimien torjumista, vaikka se saattaisikin aiheuttaa yhteentörmäyksen uskontojen tai muiden vakaumusten kanssa tai valtioiden omaksumien turvallisuusetujen kanssa.

Monesti aivan viime aikoina joissakin EU:n jäsenvaltioissa hyökkääjät ovat uhanneet rauhallisia kokoontumisia tai marseja, joiden nimi on yleensä Gay Pride tai Gay Festival, eivätkä viranomaiset ole reagoineet suojellakseen osallistujia. Joskus viranomaiset ovat jopa peruneet tapahtumat väitetyistä turvallisuussyistä. Tällä rikotaan selkeästi osallistujien kansalaisoikeuksia, ja vihreät ponnistelevat aina varmistukseksi, että kyseisiä tapahtumia voidaan järjestää missä tahansa EU:ssa (ja painostaakseen EU:n ulkopuolisia maita sallimaan kyseiset tapahtumat).

Sosiaaliset oikeudet²

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ei sisällä ainoastaan *kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet* (KP-oikeudet), kuten oikeuden ilmaisunvapauteen ja oikeuden elää vapaana kidutuksesta, mutta myös niin kutsutut *taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet* (TSS-oikeudet). KP-oikeudet on esitetty oikeudellisesti sitovassa kansalaisoikeuksia ja poliittisia

² Katso myös "A green vision for a social Europe", Euroopan vihreän puolueen toimintapoliittinen asiakirja, 2008.

oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa ja TSS-oikeudet taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa. Tämän rakenteen mukaisesti Euroopan neuvostolla on myös asiakirja KP-oikeuksista, kuuluisa ECHR, sekä asiakirja TSS-oikeuksista, Euroopan sosiaalinen peruskirja. Tällä asiakirjalla suojellaan sellaisia oikeuksia kuin oikeus työhön, oikeudenmukaisiin työehtoihin, turvallisiin ja terveellisiin työoloihin, järjestäytymiseen, sosiaaliturvaan, sosiaalipalveluihin, asuntoon jne. Tämä peruskirja eroaa maailmanlaajuisesta vastineestaan siten, että siinä keskitytään työhön ja työoloihin liittyviin oikeuksiin, kun taas TSS-oikeuksia koskevalla kansainvälisellä yleissopimuksella on laajempi soveltamisala.

EU:n perusoikeuskirjassa yhdistetään ensimmäistä kertaa yhteen asiakirjaan EU:n kansalaisten ja kaikkien EU:ssa oleskelevien henkilöiden kansalaisoikeudet, poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet. Peruskirja näyttää kuitenkin olevan runsaampi kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien kuin TSS-oikeuksien suhteen. Siinä myös näyttää olevan suuntaus korostaa työntekijöiden oikeuksia. Koska vihreät ovat sitoutuneet sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, he haluavat aloittaa keskustelun taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien laajentamisesta peruskirjassa, kun nykyisestä asiakirjasta on tullut sitova.

Sosiaalisia oikeuksia ei saisi pitää vain hallitusten toiveina. Hallitusten on perusteltava näihin oikeuksiin vaikuttavat valinnat, jopa oikeudessa. Sosiaaliset oikeudet kattavat oikeuden riittävään elintasoon, oikeuden ruokaan, oikeuden riittävään asuntoon, oikeuden terveyteen, oikeuden koulutukseen, oikeuden veteen, oikeuden tarvittaviin sosiaalipalveluihin ja oikeuden sosiaaliturvaan. Koska ihmisoikeudet ovat jakamattomia, näitä oikeuksia on kunnioitettava aivan yhtä paljon kuin kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia. Maailmanlaajuisesti ne ovat olennaisen tärkeitä vuosituhannen kehitystavoitteiden saavuttamiselle. TSS-oikeuksilla pyritään luomaan sellaiset sosioekonomiset ja kulttuuriset olosuhteet, joissa ihmiset voivat elää ihmisarvoista elämää. YK:n yleiskokous hyväksyi vuonna 2008 yksimielisesti TSS-oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan. Kun pöytäkirja on ratifioitu, ihmiset, joiden oikeuksia – kuten oikeutta ruokaan – on loukattu, voivat käyttää valitusmenettelyä YK:n järjestelmässä. Vihreät työskentelevät sen hyväksi, että EU:n jäsenvaltiot ratifioisivat tämän pöytäkirjan nopeasti. Pöytäkirjalla edistetään TSS-oikeuksien täytäntöönpanokelpoisuutta.

Kulttuurivähemmistöt ja etniset vähemmistöt

Kaikki Euroopan maat ovat monikulttuurisia. Monikulttuurisuudesta voidaan erottaa kaksi kaavaa eli monikansallisuus ja monietnisyys. Monikansallisuus merkitsee, että valtiossa elää yhdessä enemmän kuin yksi kansallisuusryhmä. Kyseiset ryhmät elävät alueellisesti hyvin määritellyillä alueilla, ja ne ovat eläneet alueillaan kauan, esimerkiksi unkarilaiset Romaniassa, saamelaiset Skandinaviassa tai walesilaiset ja skotlantilaiset Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Monietnisyys viittaa tilanteeseen, jossa ulkomailta tulleet maahanmuuttajat ovat asettuneet valtioon ja elävät tavallisesti hajaantuneena ympäri maata, esimerkiksi turkkilaiset ja marokkolaiset Saksassa ja Alankomaissa, pakistanilaiset ja intialaiset Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja pohjoisafrikkalaiset Ranskassa.

Vihreät taistelevat eturintamassa, jotta molemmille kulttuurivähemmistöjen luokille saadaan yhdenvertaiset oikeudet. Vihreät uskovat myös vahvasti, että yksilöllisiä ja yhdenvertaisia oikeuksia korostavaa "yhdenvertaisuuden politiikkaa" on täydennettävä "eron politiikalla", jota voidaan parhaiten kuvailla politiikaksi, jolla pyritään tunnustamaan kaikkien kulttuuri-identiteetti ja kulttuurinen erityisyys julkisella alalla. Sillä suojellaan kulttuureja, mikäli ne ovat jäsenilleen edellytys ihmisarvoiselle elämälle.

Eron politiikka voidaan liittää yhdenvertaisuuden politiikkaan varmistamalla, että myös niiden ääni kuuluu, jotka on tähän mennessä jätetty ihmisoikeuksien teoreettisen ja poliittisen kehityksen ulkopuolelle. Sen ei kuitenkaan pidä johtaa erityisiin ryhmäoikeuksiin, oikeuksiin, jotka ovat vain muutamilla ihmisillä. Se voi johtaa nykyisten oikeuksien uudelleentulkintaan tai muuttamiseen tai sellaisten uusien oikeuksien käyttöönottoon, joita voidaan nyt pitää yhdenvertaisina ja yleismaailmallisina oikeuksina, vaikka ne olisi otettu käyttöön kulttuuriryhmien tai naisten kokemusten perusteella. Esimerkiksi kysymys siitä, pitäisikö työntekijöiden antaa rukoilla työpaikalla, liittyy yleensä islamin määräykseen viisi kertaa päivässä rukoilemisesta. Oikeutta rukoiluun tai mietiskelyyn työpaikalla ei pitäisi kuitenkaan rajoittaa muslimeihin vaan antaa se kaikille työntekijöille.

Erityisesti romaniyhteisön ihmisoikeuksia on suojeltava. Unionin laajentumisen jälkeen siitä on tullut yksi EU:n suurimmista vähemmistöistä. Romanien sosiaalinen syrjäytyminen ja syrjintä ovat levinneet laajalle erityisesti sellaisilla elintärkeillä aloilla kuin koulutuksen, asuntojen ja työn saatavuus. Vihreät kehottavat ottamaan käyttöön kaikenkattavan, ihmisoikeuksiin perustuvan eurooppalaisen strategian romanien olojen parantamiseksi.

Siirtolaiset ja pakolaiset³

Euroopan ihmisoikeuspolitiikan suurin tehtävä tällä hetkellä on pakolaisten suojeleminen. Tuhannet ihmiset kuolevat joka vuosi EU:n ulkorajoille: he näännyvät nälkään, kuolevat janoon, hukuvat tai tukehtuvat.

Siirtolaisten ja turvapaikanhakijoiden mahdollisuudet päästä EU:hun ovat koko ajan rajallisemmat. Euroopan komissio haluaa, että rajoja valvotaan miehittämättömillä lentokoneilla ja satelliiteilla, ja se haluaisi kerätä kaikkien EU:hun saapuvien sormenjäljet ja jäljittää kaikki heidän tekemänsä matkat. Eurooppa-linnoitus rakentaisi uuden virtuaalisen muurin. Vihreät vastustavat näitä suunnitelmia. EU:n pitäisi sen sijaan pitää itseään ihmisoikeuksien ohjaaman pakolaispolitiikan edelläkävijänä. Meidän velvollisuutemme on varmistaa, että suojelua tarvitsevat ihmiset päästetään EU:hun. Sen sijaan, että EU sulkee itsensä ulos, EU tarvitsisi laajan strategian, jossa yhdistetään sen pakolais- ja maahanmuuttopolitiikka sen kehitysyhteistyö-, ulkomaankauppa- ja ihmisoikeuspolitiikkaan. Alkuperä- ja kauttakulkumaiden taloudellisen ja ekologisen kehityksen lisäksi on tarjottava aktiivista ja kestävästä tukea myös demokratian ja ihmisoikeuksien kehittämiseksi – meidän on varmistettava, että näiden maiden ihmisillä on elämässään varmat ja merkitykselliset tulevaisuudennäkymät.

Jokaisella ihmisellä on oikeus jättää oleskelu- tai alkuperämaansa ja hakea turvapaikkaa toisesta maasta. Jokaisella suojaa tarvitsevalla henkilöllä on pakolaisten oikeusasemaa koskevan Geneven yleissopimuksen nojalla oltava mahdollisuus saada oikeudenmukainen menettely EU:ssa. Siksi ulkorajayhteistyöstä huolehtivaa EU:n virastoa, Frontexia, on ehdottomasti uudistettava. Frontexin pitäisi aloittaa rakenteellinen yhteistyö Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisvaltuutetun kanssa, jotta voidaan helpottaa niiden siirtolaisten pelastusoperaatioita, jotka asettavat henkensä vaaraan päästäkseen EU:hun. Frontex ei saisi ikinä rikkoa palauttamiskiellon periaatetta, ja sen pitäisi aina varmistaa asianmukaiset mahdollisuudet turvapaikkahakemuksen jättämiseen.

On mahdotonta hyväksyä, että torjuttuja turvapaikanhakijoita karkotetaan turvattomiin maihin, mukaan luettuna alkuperä- ja kauttakulkumaat, vastoin heidän tahtoaan. Ihmisiä ei pitäisi

³ Katso myös "Europe is a continent of migration", Euroopan vihreän puolueen toimintapoliittinen asiakirja, 2008.

palauttaa ennen kuin heidän hakemuksensa on käsitelty EU:ssa oikeudenmukaisesti ja kattavasti. Jos palaaminen on mahdotonta tai epäinhimillistä alkuperämaan ihmisoikeusloukkausten takia – mukaan luettuna seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustava vahva syrjintä ja vaino – pitäisi myöntää oleskelulupa. Jäsenvaltioiden pitäisi valvoa tunnustettujen pakolaisten sekä alkuperä- tai kauttakulkumaahan palautettujen ihmisten elin- ja kotoutumisaloja ja ryhdyttävä toimenpiteisiin tarjotakseen kyseisille ihmisille asianmukaista apua.

Ei ole olemassa "laittomia maahanmuuttajia". "Paperittomuus" on vain hallinnollinen tilanne, eikä sitä voida pitää rikoksena. Siksi vihreät tuomitsevat sääntöjen vastaisten siirtolaisten leimaamisen. Laillisia asiakirjoja vailla olevien siirtolaisten on päästävä perusterveydenhuoltoon ja sosiaalihuoltoon sekä saatava ilmaista oikeusapua. Heidän lapsillaan, jotka ovat pakollisen opetuksen ikärajan sisällä, on oikeus mennä kouluun. EU:n palautusdirektiivi, jonka nojalla sääntöjen vastaisia siirtolaisia voidaan pitää säilössä jopa 18 kuukautta, on heittänyt suuren varjon EU:n maineelle ihmisoikeuksien puolustajana. Niin kauan kuin pidätys on EU:n normi, vihreät pyrkivät siihen, että pidätys olisi mahdollisimman lyhyt ja että se toteutettaisiin parhaissa mahdollisissa oloissa (ihmisarvon, virkistämisen, hygienian ja yksityisyyden kannalta). Alaikäisiä ja heikossa asemassa olevia siirtolaisia ei pitäisi ikinä pidättää. Viestinten, kansalaisjärjestöjen, poliitikkojen ja kansainvälisten järjestöjen pitäisi päästä pidätyskeskuksiin.

Naisten oikeudet

Naisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia, mutta ne ansaitsevat silti erityismaininnan naisten oikeuksien loukkaamisen laajuuden ja siinä käytetyn tavan takia. Monissa maissa naiset eivät voi omistaa mitään tai päättää omasta elämästään. Äitiyskuolleisuus on tarpeettoman suurta. Vaikka sukupuolten tasa-arvo on sisällytetty vuosituhannen kehitystavoitteisiin, edistystä ei ole tapahtunut paljon. Vihreät ovat vakuuttuneet, että naisten osallistaminen on välttämätöntä köyhyyden torjumiseksi. EU:n pitäisi vahvistaa ponnistelujaan ja nimittää naisten oikeuksien lähettiläs.

Huolimatta monista syrjinnän vastaisista direktiiveistä EU:ssa on edistytävä naisten työllisyyden ja palkkauksen alalla. On taattava sama palkka. On ryhdyttävä toimenpiteisiin seksuaalisen ja psykologisen ahdistelun torjumiseksi työpaikalla. Etnisiin ryhmiin kuuluviin naisiin ja maahanmuuttajainaisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kehotamme jäsenvaltioita ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin kotiväkivaltaan ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön puuttumiseksi ja niiden estämiseksi.

Seksuaalinen monimuotoisuus

Jos Lissabonin sopimus tulee voimaan, EU:n perusoikeuskirjasta tulee EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita sitova niiden toimiessa EU:n lainsäädännön alalla. Tähän kuuluu seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kieltäminen. Sen myötä EU on jälleen kerran eturintamassa taistelussa homojen, lesbojen, biseksuaalien ja transsukupuolisten ihmisten yhdenvertaisten oikeuksien puolesta. Paljon on kuitenkin tehtävä ennen kuin Varsovan Pride-kulkue on enemmän homojen festivaali kuin protesti. Jotta seksuaalivähemmistöille voidaan antaa paremmat oikeudelliset välineet syrjinnän torjumiseksi ja jotta voidaan osoittaa, että EU on heidän puolellaan, on hyväksyttävä direktiiviluonnos yhdenvertaisesta kohtelusta tavaroiden ja palvelujen markkinoilla, sosiaaliturvassa, koulutuksessa ja terveydenhuollossa. Vihreät ovat taistelleet ankarasti tämän direktiivin puolesta ja jatkavat taistelua. Myös sukupuolidirektiivi tarkistetaan pian. Vihreät pyrkivät sisällyttämään sukupuoli-identiteetin niihin perusteisiin, joiden perusteella syrjintä on kielletty. Lisäksi Yogyakartaan periaatteiden (seksuaalista suuntautumista

ja sukupuoli-identiteettiä koskevien kansainvälisten ihmisoikeusnormien täytäntöönpanoa koskevat periaatteet) virallinen tunnustaminen ja edistäminen EU:ssa olisivat hieno merkki EU:n ennakoivasta toiminnasta kaikkien yhdenvertaisten oikeuksien puolesta. Painostamme myös neuvostoa antamaan lainsäädäntöä, jolla varmistetaan, että jäsenvaltiot soveltavat samaa sukupuolta olevien parien keskinäistä tunnustamista koskevaa periaatetta riippumatta siitä, ovatko parit naimisissa vai rekisteröidyssä parisuhteessa.

Vammaisten oikeudet

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen voimaantulo vuonna 2008 oli virstanpylväs. Vihreät kehottavat EU:ta ja sen jäsenvaltioita panemaan sen lainsäädännössään täytäntöön viipymättä ja takaamaan palvelujen saatavuuden ja vammaisten henkilöiden syrjimättömyyden. Ratkaisu tähän on edellä mainitun yhdenvertaista kohtelua koskevan EU:n direktiiviluonnoksen ripeä hyväksyminen.

Ulkopolitiikka

Ihmisoikeudet ovat ydinasia kriisin- ja konfliktinestossa. Ne ovat nykyaikaisen turvallisuutta ja rauhaa koskevan politiikan ydin. Kaiken kaikkiaan, tämän päivän ihmisoikeusloukkaukset ovat huomisen sotia. Turvallisuuspolitiikan on aina oltava myös ihmisoikeuspolitiikkaa. EU:n on väkivaltaisten konfliktien torjunnassa varmistettava, että ihmisoikeuksia ei loukata, jotta voidaan estää konfliktin ja väkivallan uuden kierteen syntyminen.

EU:n pitäisi ottaa ihmisoikeudet mukaan kaikkeen ulkopoliittikaansa, myös kauppaan. Sen pitäisi toimia kansainvälisellä tasolla päättäväisemmin edistääkseen kansainvälisten ihmisoikeusnormien täysimääräistä noudattamista. Sen pitäisi työskennellä kansallisten lakien "inhimillistämisen" puolesta, jolloin ihmisoikeudet olisivat etusijalla valtioiden itsemääräämisoikeuteen nähden ja kansainvälinen yhteisö olisi paremmin varustautunut vastaamaan vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Kansainvälisen rikostuomioistuimen jatkuva tukeminen on esimerkillinen osa tätä pyrkimystä.

EU liittää jo ihmisoikeus- ja demokratialausekkeen kolmansien maiden kanssa tehtäviin sopimuksiin. Se käynnistää vuoropuhelua ihmisoikeuksista. Kaikissa EU:n sopimuksissa, myös alakohtaisissa, pitäisi olla kyseiset säännökset. Tällä hetkellä ei kuitenkaan tehdä tarpeeksi vakavasti otettavan painoarvon antamiseksi näille lausekkeille ja ihmisoikeuksia koskevan edistyksen tarkistamiseksi. Tehokkaampi politiikka edellyttää selkeämmin määriteltyjä ihmisoikeus- ja demokratialausekkeiden täytäntöönpanomekanismeja. Erityisesti Euroopan naapuruuspolitiikan puitteissa laadituissa toimintasuunnitelmissa on oltava selkeät vertailuarvot ja tavoitteet tehokkaan arvioinnin mahdollistamiseksi. EU:n ei pitäisi jättää minkäänlaista epäilystä siitä, että apu- ja kauppasuhteiden kehittäminen sen naapureiden kanssa riippuu suurelta osin ihmisoikeuksissa ja demokratiassa saavutetusta edistyksestä. Valvonnan on oltava tietysti tiukempaa maissa, jotka haluavat liittyä EU:hun.

Johtopäätös

Todellisen "ihmisoikeuskulttuurin" luominen EU:hun edellyttää kyseisten oikeuksien soveltamisen kattavan valvontajärjestelmän kehittämistä, joka kattaa jäsenvaltiot, ministerineuvoston ja hallitustenvälisen yhteistyön nojalla tehdyt päätökset. Ihmis- ja perusoikeuksien suojelu ei tarkoita ainoastaan sääntöjen muodollista noudattamista, vaan ennen kaikkea niiden aktiivista edistämistä ja puuttumista tapauksiin, joissa oikeuksia loukataan tai pannaan täytäntöön epätyytyttävästi. Tätä varten vihreät kehottavat vuonna 2009 koottavaa

uutta komissiota nimittämään ihmisoikeuksista vastaavan komission jäsenen nykyisen komission jäsenten työryhmän sijasta, sillä sen vastuuta on heikennetty.

Tämän erityisen komission jäsenen pitäisi saattaa vastuuseen sekä jäsenvaltiot että kollegansa. Hänen pitäisi perustaa mekanismi, jonka nojalla komissio voi vastata ripeästi yksittäisiin valituksiin. Hänen pitäisi kehottaa komissiota tarkistamaan erheellinen lainsäädäntö, kuten palautusdirektiivi ja tietojen säilyttämistä koskeva direktiivi, jolla televiestintäoperaattorit veloitetaan tunkeutumaan asiakkaidensa yksityisyyteen. Hänen pitäisi varmistaa, että ihmisoikeuksien suojelu kattaa uudet tekniikat: digitaaliset oikeudet ovat kansalaisoikeuksia.

Jos Lissabonin sopimus tulee voimaan, ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja on myös komission varapuheenjohtaja. Siinä ominaisuudessa varapuheenjohtaja on vastuuvollinen Euroopan parlamentille. Tämä on selvä parannus parlamentin harjoittamaan EU:n ulkoisten toimien valvontaan. Parlamentin haasteena on varmistaa, että ihmisoikeudet ohjaavat tehokkaasti ulkopoliittikkaa ja että parlamentti osallistuu entistä enemmän esimerkiksi kolmansien maiden kanssa käytäviin ihmisoikeusvuoropuheluihin. Tämä edellyttää, että alivaliokunnan sijasta on olemassa varsinainen Euroopan parlamentin ihmisoikeuksien valiokunta. Kun ihmisoikeudet uhkaavat joutua sivuraiteelle ja tulla tallotuksi maailmanmahtien lisääntyvässä kilpailussa, olisi rohkaiseva merkki, jos EU vahvistaisi valmiuksiaan toimia niiden puolesta.